

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. המקדש את אחותו ... מעות מתנה.....1
- ב. דקנסינן ללוקה ... אי לאו עכברא חורא מנא ליה מסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסינן.....2
- ג. לא ישבו בארצך פן יחמיאו אותך לי וגו' יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב מדבר.....2
- ד. לא תסגיר עבד אל אדוניו ... בעבד שברח מחו"ל לארץ הכתוב מדב.....4
- ה. אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם.....6
- ו. ואין מבריהין את השבויין מפני תיקון העולם.....6
- ז. איבעיא להו האי מפני תיקון העולם משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום דלא לגרבו ולייתו טפי ... פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב.....7
- ח. ואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן.....7
- ט. ס"ת שנמצא ביד עובד כוכבים קורין בו דילמא לגנוז ... ספר תורה שכתבו מין ישרף 9
- י. ס"ת תפילין ומזוזות שכתבן (מין) ומסור עובד כוכבים ועבד אשה וקטן וכותי וישראל מומר פסולין שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה וכל שאינו בקשירה אינו בכתיבה.....12
- יא. ציפן זהב או שטלה עליהן עור בהמה טמאה פסולות עור בהמה טהורה כשרות...15
- יב. בגר שחזר לסורו לסורו ... משום יראה.....16
- יג. לא אבעי לי לזולזלינהו באפה כולי האי.....16
- יד. המוציא את אשתו משום שם רע ... משום נדר לא יחזיר.....16

דף מה.

א. המקדש את אחותו ... מעות מתנה

המקדש¹ את אחותו אף על פי שאין כאן קידושין כלל שהרי אין קידושין תופשין לו בה, אפילו הכי המעות שלה, דמסתמא לשם מתנה נתנן לה,

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נ ב

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

שהכל יודעין שאין קידושין תופשין בעריות, ואין זה טועה², אלא ודאי גמר ונתן לשם מתנה³.

ב. דקנסינן ללוקח ... אי לאו עכברא חורא מנא ליה

מסתברא היכא דאינא איסורא התם קנסינן

המוכר עבדו⁴ לחוצה לארץ יצא בן חורין וכופין את רבו השני לכתוב לו גט שחרור ואברו הדמים, ומפני מה קנסו כאן הלוקח לבדו שאילו לא לקח זה, לא יצא העבד לחוצה לארץ⁵.

ג. לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגו' יכול בעובד

כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב

מדבר

בזמן שיד ישראל⁶ תקיפה על העובדי כוכבים⁷ אף כשארץ ישראל בחורבנה⁸ אסור לנו להניח להם לשבת בארץ ישראל בינינו שנאמר (שמות כג פסוק לג) לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגו'. וי"א⁹ שאין לאו זה אמור אלא

² ע"כ כתב המ"מ מ"ש הרמב"ם אם היו קידושי טעו' חוזרין הקידושין היינו בדבר שהוא טועה וסבר שיהיו קידושין והוא דבר כדי לטעותו כגון שהלך בעלה למד"ה והגידו לה שמת בעלה ונתקדשה לאחר ואח"כ בא בעלה שאז א"ע גט מהשני וצריכה להחזיר הקידושין לו שבטעות קידשה ואחותה מותרת לו וכל כיוצא בזה. ח"מ שם 1

³ עיין במיב קידושין שכתב כבר הקשיתי לעיל על זה דבחושן משפט סימן שעג (ס"א) פסקו הרמב"ם (גזילה ואבידה פ"ט ה"ז) והשולחן ערוך בהכיר בה שאינה שלו ולקחה דמעות יש לו, ולשמאל דסבירא ליה (קידושין מו, ב) במקדש אחרותו מעות מתנה גם כאן סבירא ליה מעות מתנה, אם כן הוה להו למיפסק כאן כרב כיון דפסקינן שם כוותיה כמפורש בש"ס כבא מציעא (טו, ב). ובש"ך חושן משפט סימן שנו (סק"ז) כתב דהרמב"ם מחלק בין אחרותו לנוכראה. והוא דהוק דאם כן גם בהכיר בה שאינה שלו הוה ליה לחלק בין אם מכרה לאחיו או לאחרותו, ועוד דהרמב"ם (זכיה ומתנה פ"ו ה"כ) סיים שהכל יודעין שאין קידושין תופסין בעריות, ושינה מלשון הש"ס שאין קידושין תופסין באחרות, משמע דסבירא ליה דהוא הדין דבשאר עריות כגון בת אשתו ובת בתה אף דנוכראה היא לגביה אפילו הכי אמרינן מעות מתנה. ועיי"ש שכתב מספר תירוצים.

⁴ רמב"ם הלכות עבדים פרק ח הלכה ו

⁵ ומשמע בסוגיא דלא הדר מתרוצי קמא וזהו שכתב שאילו לא לקח. יקר תפארת שם

⁶ רמב"ם עבודת כוכבים פ"י ה"ו

⁷ אעפ"י שכל הענין אינו מדבר אלא בשבעה אומות כיון דכתיב פן יחטיאו אותך לי למדנו שריבה כל המחטיאים (יראים השלם סי' שמו)

⁸ ודוקא מה שהוא ארץ ישראל המקודשת, או בכיבוש שני כמה שכבש עזרא, כי מה שלא החזיקו עולי גולה אינו קדוש (מנחת חינוך מצוה צד אות ד)

⁹ השגת הראב"ד שם סמג ל"ת מט חינוך מצוה צד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

בשבעה עממין¹⁰, וכבר נכרתו כולם בימי דוד המלך ע"ה¹¹, וכבר אבד זכרם ונתבלבלו כל האומות בימי סנחריב, וא"כ אין שייך בזמן הזה. וי"א¹² שאף על פי שהאמת כי דוד המלך הרג מהם רבים עד אשר כמעט כלה אותם, ואבד זכרם, עדין נשארו מהן קצת שמבעו בין האומות¹³.

י"א¹⁴ שאפילו יושב ישיבת עראי או עובר ממקום למקום בסחורה לא יעבור בארצנו שנאמר לא יִשְׁבוּ בְּאֶרֶץ אֲפִילוּ לְפִי שְׁעָה. וי"א¹⁵ שרק ישיבת קבע אסורה אבל בעראי או לסחורה וכ"ש לעבור ממקום למקום אין בו איסור זה.

י"א¹⁶ שאין האיסור אלא עד שיקבל עליו שבע מצות שנצטוו בני נח¹⁷ ואם קבל עליו שבע מצות הרי זה גר תושב¹⁸, ומותר להושיבו בא"י בינינו ומ"מ אסור להושיבו בירושלים. וי"א¹⁹ שבתוך כל עיר בארץ ישראל אין מושיבין אותו בזמן שהיובל נוהג, אבל בזמן שאין היובל נוהג מושיבין אפילו בירושלים שאין עליה קדושת הארץ כשהיתה.

בזמן הזה²⁰ אם גוי אחד דר בקרקע גוי, אף שידינו תקיפה אין²¹ אנחנו צריכין לגרשו.

¹⁰ וכגון שגרים בחו"ל או ועכשיו באו לגור בארץ ישראל או שהשלימו קודם שבא יהושע דאל"ה מצוה להורגם מדין לא תחיה כל נשמה (ל"ת מט) ועיין בסמ"ג שם

¹¹ שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' כד אות ז

¹² הינוך מצוה תקכה

¹³ וצ"ע קצת שהחינוך במצוה תכה הביא לשון הרמב"ם עשה קפו שכתב "ונתערבו בין האומות עד שלא נשאר להם שם" ואין לומר שיש כאלו שנשאר להם שם שהרי ביד החזקה מלכים פ"ה ה"ד כתב "וכבר אבד זכרם" וצ"ב

¹⁴ רמב"ם שם ה"ו

¹⁵ ראב"ד שם

¹⁶ רמב"ם שם ובית הבחירה פי"ו הי"ד

¹⁷ "ששה דברים נצטווה אדם הראשון על ע"ז ועל ברכת השם ועל שפיות דמים ועל גילוי עריות ועל הגזל ועל הדינים אע"פ שכולן הן קבלה בדינו ממש רבינו והדעת נוטה להן מכלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטווה הוסיף לנח אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו נמצאו שבע מצות" (רמב"ם מלכים פ"ט ה"א) וי"א גר תושב אלא כשמקבל עליו שבע המצות ועושה אותן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבנו שבני נח מקודם נצטוו בהן אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם אלא מחכמיה, דאע"ג שהוא זהיר בז' מצוות בלא קבלה אין אנו בטוחים בזהירותם (חזו"א יו"ד הל' עכו"ם סי' סה אות ג) ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג אבל בזמן הזה¹⁸ אפילו קיבל עליו כל התורה כולה הו"ן מדקדוק אחד אין מקבלין אותו שאין מקבלין אלא גר צדק בלבד (רמב"ם מלכים פ"ה ה"א ובאיסורי ביאה פי"ד ה"ח) ועיין יו"ד קכד סעי' ב גר תושב, דהיינו שקבל עליו שבע מצות, וכו', מנען אוסר בשתייה. וכתב בש"ך "כתב הב"ח נראה דאפילו בקבל עליו בלבד שלא לעבוד עבודת כוכבים מנעו שרי בהנאה ולא נקט ז' מצות אלא לאורויי דאפ"ה אוסר מנעו בשתייה עכ"ל וכ"כ הפרישה סי"א וכן נראה מ"ש הט"ו כל עובד כוכבים שאינו עובד עבודת כוכבי' יינו אוסר בשתייה ומותר בהנאה" וא"כ ליכא ראייה מה דעת המחבר ונקרא שמו תושב לפי שמותר לנו להושיבו בינינו בארץ ישראל (רמב"ם איסורי ביאה פי"ד ה"ז)

¹⁹ השנת הראב"ד עכו"ם שם ובאיסורי ביאה פי"ד ה"ח

²⁰ מנ"ח שם אות ד

²¹ דיש קנין לגוי בארץ ישראל, ואע"ג שיש שיטות שאין קנין לגוי להפקיע וכמו שפסק בשו"ע יו"ד שלא סעי' ג דוקא לאחר שקנה ישראל אצלו אמרינן אין קנין, אבל כל זמן שהיא ביד גוי יש קנין (שם)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

הישמעאלים י"א שאין בהם לאו זה, שאינם בכלל עובדי עבודה זרה²², הקראים אינם בכלל לאו זה כיון שאינם עובד ע"ז²³.

ישראל מומר שעובד ע"ז²⁴, או כופר בתורה או בנבואה²⁵, דינו כעכו"ם²⁶ והוא בכלל לאו זה דלא יִשְׁבוּ בְּאֶרֶץ וְאִסּוּר לְהִנְיָחוּ לְיֵשֶׁב בְּיַמֵּינוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל²⁷ בזמן שידינו תקיפה.

ד. לא תסגיר עבד אל אדוניו ... בעבד שברח מחו"ל לארץ

הכתוב מדב

עבד שברח מחוצה לארץ לארץ אין מחזירין לו²⁸ לעבדות ועליו נאמר (דברים כג פסוק טז) לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדניו, ולא דוקא להשיבו אל אדוניו לחוץ לארץ, רק גזירת הכתוב דלא ישיבו לעבדות כי אינו עבד כלל, ואפילו רבו רוצה למכרו בארץ ישראל לאחר, או שרבו הולך בעצמו לארץ ישראל אסור, כי נפקעה ממנו העבדות²⁹ על פי גזירת הכתוב.

וי"א³⁰ שעדיין עבד הוא, ומותר לרבו למכרו לאדון אחר בארץ ישראל וכ"ש אם רבו עולה בעצמו לארץ ישראל שנשאר ברשותו וכל הלאו אינו אלא רק שלא להחזירו לחוץ לארץ. וי"א³¹ דאע"ג שמותר לרבו למכרו לאדון אחר

²² ב"ח הו"מ סי' קמט, ועי' ב"י שם אינו סובר כן. ועי' משפט כהן סי' סג שד"ח הב"ח כהסוברים לעיל שלענין ישיבה בארץ די שאינו עובד ע"ז

²³ נקודות הכסף יו"ד ריש סי' קכ"ד

²⁴ אבני נזר יו"ד סי' קכו אות ד

²⁵ עיין מ"ב סי' שכט ס"ק ט וש"ע יו"ד סי' קנח סעי' א ב

²⁶ וזה רק לדעת הרמב"ם שלא זו שייך בכל עכו"ם אבל לראב"ד הנ"ל ודאי אינו בכלל זה כיון שאין שייך רק בז' אומות

²⁷ ועיי"ש שכתב דמחמת זה אינו בכלל דיני ערבות שיש בכל ישראל אחר דאע"ג שישאל שחטא ישראל הוא יש דינים שהרי הוא כנוי

²⁸ רמב"ם עבדים פ"ח ה"י מנחת חינוך תקסח אות א

²⁹ וכ"מ לשון הרמב"ן עה"ת שם "נראה שהוא מצוה שיהיה בן חורין ולא נעבוד בו אנחנו והטעם במצוה הזו, כי עמנו יעבוד את השם, ואיננו הגון שנחזירנו אל אדונינו לעבוד ע"ז ועוד שיתכן שילמד דרך מבוא העיר, כי בענין כזה ילכדו מדינות רבות על ידי העבדים והשבויים הכורחים משם ורבותינו אמרו (גיטין מה) אפילו בעבד כנעני של ישראל שברח מחוצה לארץ לארץ, שגם זה יעמוד לפני יושבי ארץ השם, וינצל מעבוד היושבים על אדמה טמאה ושאיין כל המצות נוהגות שם"

³⁰ רבנו יוסף בתוס' כתובות קי ע"ב בד"ה הי"ג וכו' וחידישי המהרש"ל על הרא"ש בגיטין פ"ד סי' מ"ג אות א

³¹ הרא"ש שם

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

בא"י, עכ"פ הוא עצמו אינו יכול להשתעבד בו שמא ישדלנו בדברים ויחזירנו אחריו לחו"ל.

ואומר לרבו³² שיכתוב לו גט שחרור³³, ויכתוב לו שטר חוב בדמיו עד שתשיג ידו ויתן לו, ואם לא רצה האדון לשחררו מפקיעין ב"ד שיעבודו מעליו וילך לו, ומ"מ צריך גט שחרור³⁴ כדי להתירו בקהל ישראל.

וקודם שנתן לו גט שחרור הרי זה מעוכב גט שחרור, ו"א³⁵ שאוכל בתרומה אם אדונו כהן, ומותר בשפחה. ו"א³⁶ שאסור בתרומה ובשפחה.

עבד זה שברח לארץ, ו"א³⁷ שהרי הוא גר צדק וחייב בכל המצוות ככל גר אחר, ו"א³⁸ שעד שלא כתב לו רבו גט שחרור, הרי הוא ככל העבדים, ואחר שישתחרר בגט שחרור דינו ככל הגרים.

ו"א³⁹ שאם חזר העבד מעצמו לחו"ל, מותר להחזירו לאדונו, ואין בו משום לאו זה, ו"א⁴⁰ שאסור להחזירו לאדונו, כיון שנפקע ממנו השיעבוד לאדונו.

לאו זה נוהג גם, בשפחה כנענית, ובחציו עבד וחציו בן חורין⁴¹.

ונוהגת מצוה זו אפילו בזמן הזה, בזכרים ונקבות, שהכל מוזהרים שלא להשיבו אל אדונו אחר שהוא בורח אל הארץ הנבחרת, ודוקא במקומות שיש בהם קדושה עתה

³² שם ברמב"ם ומנ"ח ושו"ע יו"ד רסז סעי' פה

³³ ודוקא שטר שחרור דכסף אינו מועיל כיון שאין לאדונו בו קנין ממון אלא רק קנין אישות (איסור) וכן שחרור שלא לשמה לא מהני מטעם שטר קנין, ולא שייך מה שקנה עבד וכו', דהרי ידו לעצמו כיון דאין עליו קנין ממון לא מפקיע קנין ממון, דבלאו הכי אין עליו קנין ממון רק צריך שטר כמו גט להפקיע מעליו האיסור מנ"ח מצוה שמזו אות ו

³⁴ דב"ד יכולים לעשות כדין התורה שלא להחזירו ולהפקיע שעבוד הממון מעליו אבל עדיין יש עליו דין איסור וזה צריך גט שחרור להפקיע

³⁵ תוד"ה מעוכב גיטין מב ע"ב וד"ה אותו העבד שם מ ע"א

³⁶ דעת הרמב"ם פ"ט מתרומות ה"ה וכן דעת רש"י בגיטין מ' ע"א ד"ה אתי, דאסור בשפחה ואסור בבת חורין דהוי משוחרר ואינו משוחרר

³⁷ כך הוא לשון הרמב"ם "הרי הוא גר צדק" נראה מדבריו אף שלא כתב לו האדון גט שחרור מ"מ הרי זה גר צדק, וחייב ג"כ בכל המצוות. ואפשר הרמב"ם לשיטתו בפ"ט מתרומות הל' ה' דאינו אוכל בתרומה, א"כ הוי ליה כמשוחרר, ועיין בגיטין מ"ב ע"ב בתוס' שם ואין כאן מקומו. וכדעת הרמב"ם כן דעת ר"ת בכתובות ק"י ע"ב בתוס' בד"ה ה"ג וכו', ע"ש

³⁸ רבנו יוסף בתוס' שם, וכן הרא"ש פ"ד בגיטין (סי' מ"ג), כתבו בפירוש דהאדון יכול למכור אותו בארץ ישראל ועיין ברא"ש דהלא תעשה הוא שלא להחזירו לחוץ לארץ. ולדבריהם הוי עבד גמור בארץ ישראל,

³⁹ היינו לרא"ש ור' יוסף הנ"ל הסוברים דהוא עבד, רק דעיקר האיסור דלא יסגיר אותו מארץ ישראל לחוץ לארץ, א"כ בחזר אח"כ ונתיישב בחוץ לארץ מותרים להסגיר אותו לרבו,

⁴⁰ היינו לשיטת הרמב"ם דס"ל דנפקע ממנו השיעבוד וא"כ אסור להחזירו לאדונו (מנ"ח שם)

⁴¹ מנ"ח שם אות ג

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אבל אותן מקומות⁴² שבטלה קדושתם בגלות הארץ, ולא חזרו וקידשום בקדושה שניה, אין נחשבים ארץ ישראל ועבד הבורח לשם אין לאו בהסגרתו⁴³.

ועובר על זה ותפשו והשיבו אל אדונו עבר על לאו זה. אבל לפי הדומה שאין בו חיוב מלקות, לפי שאין החיוב אלא כשמחזירו לעבדות, ושמה לא יעבוד בו אדונו עוד, ואין מלקין מספק⁴⁴.

ה. אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם

כבר התבאר במסכת כתובות דף נב: שאין הציבור פודין⁴⁵ את השבויים יותר מכדי דמיהם⁴⁶ מפני תיקון העולם, שלא יהיו האויבים כשעתידין לשבות עוד אחרים, מוסרים עצמם עליהם לשבותם⁴⁷.

ו. ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם

אין מבריחין⁴⁸ את השבויים מפני תיקון העולם, שלא יהיו האויבים מכבידין עולם על שאר שבויים, או אפילו שבוי אחד⁴⁹, לתת אותם בהריצין ובשלשלאות להרבות בשמירתם, בין שישנן עמו בין שעתידין לבא.

אולם כל יחיד⁵⁰ שיכול לברוח, בורח. ואין לו לחוש על שאר השבויים אשר יושבים שם, ואפילו מדת חסידות אין בזה שלא לברוח.

⁴² עיין חגיגה ג ע"ב

⁴³ מנ"ח שם אות ה

⁴⁴ ספר החינוך מצוה תקסח

⁴⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד רנב ד

⁴⁶ עיין בתשובת מהר"ם לובלין סימן מ"ו שכתב דפירוש כדי דמיו היינו כפי מה ששוה למכור בשוק כעבד ואף על גב דבארצנו זה אין רגילות למכור עבדים ושפחות בשוק מ"מ מאחר שלא מצינו בדברי שום אחד מהאחרונים שום גילוי דעת שבזמנינו ישתנה הדין מדין הגמרא מסתמא גם בזמנינו צריכין העריך דמיו כמה היה שוה למכור בשוק שמוכרין שם עבדים אכן מצאתי (בתשובת רדב"ז החדשות סימן מ') שכתב דפירוש כדי דמיהן הוא כמו שנפדים שבויים עובדי כוכבים ולא כעבד הנמכר בשוק. וע"ש עוד שלימד זכות על מה שאנו נוהגין שפודין ביותר משיעור זה וכתב דמצוה רבה איכא וכל המרבה להתעסק בזה הרי זה משובח וע"ש היטב (בסימן תצ"ח). פ"ת שם ה

⁴⁷ ואם יש חשש פיקוח נפש עיין פ"ת שם ד מהאחרונים שפודים אף ביותר מכדי דמיהן.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם ה

⁴⁹ באר הגולה שם ט

⁵⁰ פ"ת שם ו מתשובת הות יאיר סי' רי"ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

**ז. איבעיא להו האי מפני תיקון העולם משום דוחקא
דצבורא הוא או דילמא משום דלא לגרבו וליתו טפי ...
פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב**

י"א⁵¹ שאין לפדות יותר מכדי דמיהן אפילו כשהקרובים⁵² רוצים לפדותו יותר מכדי דמיו אין מניחין אותן. וי"א⁵³ שרשאי היחיד לפדות יותר מכדי דמיהן, בין לבתו וקרוביו וכל אדם, ואין מוחין כיון שאין בזה דוחק הציבור.

אבל אדם יכול לפדות עצמו בכל מה שירצה, וכן לתלמיד חכם או אפילו עדיין אינו תלמיד חכם אלא שרואין אותו מצליח בלימודו שהוא תלמיד חריף ואפשר שיהיה אדם גדול, פודין אותו בדמים מרובים, דעל אדם כזה לא תקנו שלא יפדו אותם יותר מכדי דמיהם.

יש אומרים⁵⁴ שלא חייבו חכמים ז"ל את הבעל לפדות את אשתו יותר מדמיה ואסור לפדותה אלא כמה שהיא שוה למכור כמו בשאר שבויים, שאמרו כן מפני תיקון העולם שלא ימסרו הגוים נפשם לשבות כדי להעלות על דמיהן כשרואין שיפדו אותן יותר מכדי שויין. ויש אומרים כיון שאשתו כגופו דמיא יוכל וממילא חייב⁵⁵ לפדות אותה אפילו בכל אשר לו, כמו שיוכל לפדות אדם את עצמו אפילו בכל מה שיש לו.

**ח. ואין לזקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים
יותר על כדי דמיהן**

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ד וכדעת הטור והרא"ש שבעיני לא איפשיטא הלכך אפילו בתו אין לפדות דלא ליגרבו אבל על עצמו ועל אשתו שהיא כגופו כדאיתא פרק נערה שנתפתתה לא תקנו וכן על תלמיד חכם לא תקנו ש"ך שם ד

⁵² ש"ך שם מהב"ח ב"ח שפסק כהר"ן שלבתו ושאר קרוביו דליכא דוחקא דציבורא רשאי לפדות ביותר מכדי דמיהן ועוד דכיון דפשטינן לה מההיא דלוי בר דרגא דרשאי לפדות בתו לא שבקינן פשטא דתלמודא משום ספיקא דאביי ואין למחות בידו דיש לו לסמוך על דברי הר"ן ז"ל אלא דאין לנו לחייבו לבעל בתקנת חכמים לפדות אשתו ביותר מכדי דמיה וכתב וכן עמא דבר.

⁵³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז עה ב

⁵⁴ ט"ז שם א, ב"ש ב

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אין לוקחין⁵⁶ תפילין ומזוזות מן הגוים יותר מכדי דמיהם⁵⁷ הרבה, כדי שלא להרגילו לגונבן ולגזולין, אבל בשביל דבר מועט יותר⁵⁸ אין להניחן בידו וחייבין לקנותו מהן שלא יזלזלו בהן.

וכן למרות שספר תורה⁵⁹ שנמצא ביד א"י י"א שיגנז⁶⁰ אעפ"כ חייבין לקנות מהם, ואפילו במעט יותר כדי לגונזן בכדי שלא יבואו העו"ג לזלזל בה, אבל אין לקנותם יותר מכדי דמיהם הרבה, כדי שלא להרגילו לגונבן ולגזולין.

אולם חייב⁶¹ לעסוק ולשאת ולתת עם הגוי לנסות להורידו במחירו ו לא יסלק עצמו הישראל תיכף ממנו אלא אם עומד על דבריו או מניחן בידו⁶². אולם אסור לומר לגוי שיתנם בזול יותר מדאי שמא ירגז הגוי וינהג בהם מנהג בזיון.

כתבן אפיקורס דטעונין שריפה א"צ ליקח מהם גם בשווים⁶³.

ובודאי שאסור למכור להם ספר תורה תפילין ומזוזות⁶⁴, ואפילו מטרת קנייתן כדי לשמור אותם דרך כבוד בבתי משכיותיהם כמוזיאונים וכדומה⁶⁵. וכן דנו גדולי זמננו לאסור למכור סת"ם לרפורמים וקונסרבטיבים אשר עושים צחוק מכל דבר שבקדושה ומשתמשים בדברי קדושה אלו להבליהם ותועבותיהם בהנחת תפילין לנשים או בקריאה בספרי תורה בתיפלותיהם במנהגיהם המשונים.

יש שכתב⁶⁶ שמותר למכור ספר תורה לבית הכנסת של קונסרבטיבים, שאינם שומרי תורה אבל הם מכבדין את התורה, וגם קוראין קריאת התורה.

אולם אין להתיר אלא בספר תורה חדש, אבל בספר תורה ישן שכבר קרא בה בבית הכנסת של אנשים כשרים אין למוכרה להם, שהוא כעין הורדה בקדושה⁶⁷. ולבית

⁵⁶ שו"ע ונו"כ ו"ח לט ז

⁵⁷ מה ששנה לגוי, ולא כספר תורה כשר, דהרי שם (גיטין מה, ב) כילל עם אותן שגונזו ואותו לא שוה לישראל, אלא על כרחך ששנה לגוי קאמר שיוי הקלף. חתם סופר יורה דעה סימן רפא סעיף א

⁵⁸ דהיינו עד כדי חצי דינר בתפילין ולפי ערך זה בס"ת, מ"ב שם יז

⁵⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד רפא א, מ"ב שם יז

⁶⁰ ופשוט דה"ה אם הם פסולין מהמת עצמם ג"כ חייבין לקנות מהעו"ג כדי לגונזן

⁶¹ מ"ב שם יח

⁶² מ"ז יו"ד שם ב

⁶³ מ"ב שם יז

⁶⁴ שו"ת מהר"ץ חיות סי' ל"ב

⁶⁵ ואף במקום איבה נחלקו דיעות הפוסקים עיין ד"מ ורמ"א יו"ד סוס"י רצ"א וכו"כ שם ובראשון לציון שם. אם רשאים להתיר

⁶⁶ שו"ת אגרות משה יו"ד ח"א סי' קעד

⁶⁷ שמתחילה היתה משומרת באנשים כשרים ועתה באנשים עוברי תורה וגם לא יקראו בה כדין

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תפלות של רפורמים וכדומה, אין להתייר כלל⁶⁸, ואפילו לתקן ספר תורה הנמצא בידם עבורם, אסור. וכן אסור למכור להם תפילין, או שאר תשמישי קדושה. מכיון שמשמשים אותם להבליהם ותועבותיהם בהנחת תפילין לנשים וכדומה⁶⁹.

דף מה:

ט. ס"ת שנמצא ביד עובד כוכבים קורין בו דילמא לגנוז ...

ספר תורה שכתבו מין ישרף

ספר תורה שכתבו אפיקורוס⁷⁰ ישרף⁷¹, עם אזכרות שבו, אפילו כתוב אשורית על הקלף ובדיו⁷², שמהשבתו אדוק בעבודה זרה, ובודאי לשם עבודה זרה כתבו⁷³.

וגם אפיקורוס⁷⁴ ישראל⁷⁵ שכתב ספר תורה שורפין אותו עם האזכרות שבו, מפני שאינו מאמין בקדושת השם, ולא כתבו לשמו אלא שהוא מעלה בדעתו

⁶⁸ בשו"ת תשובות והנהגות (ח"ד סי' רלו) שנשאל לענין לתקן ספר תורה הנמצא בבית כנסת של רפורמים, והשיב שאסור משום שאסור למסור ספר תורה כשר למי שאינו נאמן לשמרו, ובפרט שעצם המקום שלהם הוא מטונף ומתועב שמיועד לכופרים בתורה, ומשימין שם את התורה הקדושה ללעג ולקלס, ונמצאים שם בתערובת ובפריצות, ואין זה כבוד לס"ת שיהא מונח שם.

⁶⁹ שו"ת ישכיל עבדי ח"ז יו"ד קונט"א סי' א', וע"ע משנת הסופר סוס"י א',

⁷⁰ הוא מין האדוק בעבודת כוכבים, ש"ך שם א, וביאור הלכה או"ח לט ד, והוא מפורש בשו"ע שלד כא "האפיקורסים, דהיינו האדוקים בעבודת כוכבים, וכן מומרים לעבודת כוכבים שכתבו להם כתבי הקודש, אין מצילים אותם ואף בחול שורפין עם האזכרות שבהן". ועיין גליון מהרש"א יו"ד שם אות ב הביא בגיטין פרק השולח מ"ה ב' פירש רש"י [ד"ה] מין, יהודי שאינו מאמין לדברי רז"ל, אך בביאור הלכה שם כתב שזה אינו מפירש"י כידוע הגם שלענינים אחרים ג"ו הוא בכלל אפיקורס אבל לא לענין זה דישרף, ועיי"ש בליון מהרש"א שבשבת פרק כל כתבי קט"ז א' כתב רש"י [ד"ה] ספרי (צדוקים) [מינין], משרתים לעבודת כוכבים, ובהר"ן שם [מג, א ד"ה וספרי מינין] ספרי מינים מומרים לעבודת כוכבים, ועיין שם בתוספות ד"ה ספרי מינים משמע דזהו שבשבת ובגיטין אהת היא. וברמב"ם פרק ו' מיסודי התורה [הלכה ח] כתב אפיקורס ישראלי, ובפרק א' מתפילין [הלכה יג] כתב הכסף משנה בשם רש"י אפיקורס אדוק בעבודת כוכבים כגון כהניהם ישרף. ובשו"ע או"ח סימן של"ד כתב המחבר סעיף כ"א האפיקורסים היינו האדוקים וכן מומרים לעבודת כוכבים.

⁷¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רפא א

⁷² מ"ב שלד נא

⁷³ לבוש יו"ד שם ומ"ז א

⁷⁴ רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ו הלכה ח

⁷⁵ עיין שו"ת מהר"ם שיק אורח חיים סימן סו שדייק בדעת הרמב"ם שרק בישראל ישרף ולא בגוי, בטעמא למה דווקא מין ישראל. דהנה התבואות שור בסמין ב' ס"ק ג' הוכיח ... דבספר תורה הטעם כי היכא דלא ליגררי בתרייהו ... וביותר ביאור הוי מצי התבואות שור לכתוב הטעם שכתב הרמב"ם הג"ל בפרק ו' מהלכות יסודי התורה [שם] לאבד שמם וזכרם מן העולם ... יש לומר דווקא בישראל שייך לחוש שמא יגררי בתרייהו כדמציינו בסוף ברכות, מה שאין כן בגוי לא חיישינן לזה, דבלאו הכי אנו מופרשים ומרוחקים מהם. וכתב דהרא"ש והתוס' חלקו על זה שאין חילוק וכתב שג"מ לומר להכעיס שלרמב"ם ישרף להרחיק ולתוס' אין

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

שזה כשאר הדברים, והואיל ודעתו כן לא נתקדש השם, ומצוה לשורפו, כדי שלא להניח שם לאפיקורוסים ולא למעשיהם.⁷⁶

כתבו גוי⁷⁷ סתם, יגנו, מכיון שאינו אדוק כל כך בעבודה זרה, ואינו ודאי אם כתבו לשם עבודה זרה, לא ישרף, שהרי יש לחשוש שיעבור על לאו⁷⁸ (דברים יב פסוק ד) לא תעשון בן ליקוק אלהיכם, שנצטוינו שלא לאבד שם מן השמות הקדושים הטהורים שנקרא בהם הקב"ה ואת ספרי הקודש, ומכיון שאין קורין בו כמו שיבואר, צריך גניזה.

נמצא ביד אפיקורוס⁷⁹ ואינו ידוע מי כתבו, ויש בו ספק אם כתבו הוא, או שמא מצאו וישראל כתבו, לכך לא ישרפנו שהרי ספק לאו לא תעשון כן הוא, אלא יגנונו.

לחשוש שכתב דוקא לע"ז ונ"מ גם בנדפס עיי"ש. אולם בשו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב כתב, ואף שברמב"ם כתב אפיקורס ישראל, פשוט שכ"ש מין האדוק לעכו"ם אף מהאומות ישרף כדאיתא בחולין דף י"ג שכ"ש מין הנכרים הוא מין, והמיסאנערן הם ודאי מינים האדוקים ... ובש"ע בשביל זה השמיט תיבת ישראל, ובפרט למעם הרמב"ם שכיון שאינו מאמין בקדושת השם ומעלה בדעתו שהוא כשאר הדברים שייך זה באלו המיסיאנערן אף אם נימא גם בהם שמעשה אבותיהם בידיהם שעכ"פ אינם מאמינים בקדושת השם וגם אין להניח לרשעים האלו המיסיאנערן המסיתים והמדיחים שום שם. וא"כ כ"ש הספרים שלהם שהם רק מביאין איזה פסוקים בתוך דברי מינות שלהם שצריך לשרוף.

ואולי אפשר שבגוי רק באדוק בע"ז יישרף דאל"ה אמאי יישרף מה לי שמעלה בדעתו שהרי הוא כשאר דברים הרי באמך לדידיה הוי כשאר דברים ואין בו קדושה כלל אפילו כתב לשם שמים, אולם באדוק בע"ז הרי כתבם לשם ע"ז ולהכי צריך לבערם, אך בישראל שאינו מאמין בה' אפילו אי אינו אדוק בע"ז מכיון שיכול לקדשם ואינו מקדש הרי מצוה לשורפו, כדי שלא להניח שם לאפיקורוסים ולא למעשיהם. ולפ"ז מיושב שבהלכות תפילין ומוזוה וספר תורה פרק א הלכה יג לא הזכיר אפיקורוס ישראל כיון שגם בגוי יישרפו קר דבגוי אפיקורוס אינו אלא באדוק בע"ז, אבל הכא שפתח "כתבי הקדש כולן ופירושיהן וביאוריהן אסור לשורפם או לאבדם ביד והמאבדן ביד מכין אותו מכת מרדות, כמה דברים אמורים בכתבי הקדש שכתבם ישראל בקדושה אבל אפיקורוס ישראל וכו' א"כ היינו גם בלא כתב בקדושה.

⁷⁶ מכאן יש להזהיר על אותן מטבעות של זהב וכסף שטבעו אותן האדוקין לשם ע"ג שאסורים לתלותם על הס"ת וגם אין להחזיק אותם ברשותו אלא יתיכם מיד כדי שלא יהיה שום זכרון למעשיהם והרב מו"ה יהודא מילר נסתפק אי מותר להתיכן שמא אינם מינים לע"ג ובתשובת חות יאיר סימן ט"ז מתיר להתידן המטבעות של שם בן ד' שנעשים במדינות שוויידין מטעם כי נטבעו להוציאם והו"ל כאלו נכתבו בפירושו לשם חול וכן משמע בפמ"ג ע"ש. מ"ב שם נב

⁷⁷ כתב (בשו"ת הרדב"ז ח"ב סימן תשע"ד) בספר תורה שכתבו אחד מהקראים אף שהרמב"ם ז"ל מונה אותם בכלל המינים אפ"ה לא ישרף דלא נקראו מינין לענין זה כלל ומי ששורף אותה עובר משום לא תעשון כן אלא טעון גניזה ואסור לקרות בו בצבור ע"ש. פ"ת שם ב

⁷⁸ ל"ת סה

⁷⁹ ועיין (בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' ק"י) בס"ת שכתבו אחד כשהיה נחשד מאוד שהוא מכת המאמינים בשבתי צבי שבור שחיק טמיא ואחר זמן נתברר הדבר שכן הוא שהוא מכת הרשעה וכתב דמצוה לשרפו אף שבעת שכתב הס"ת לא היה אלא נחשד אך בתשובת הגאון בעל נו"ב ז"ל שם בסימן קי"ב אות ג' מבואר דאם לא היה בעת הכתיבה רק נחשד אין לשרפו רק טעון גניזה ע"ש. פ"ת יו"ד שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

נמצא ביד גוי ואינו יודע מי כתבו, יש מי שמכשירו אפילו לקרות בו, משום דשכיח טפי שישראל כתבו לפי שאין דרך גוי לכתוב. אבל אפיקורוס מתוך שהוא אדוק הרבה בעבודה זרה דרכו לכתוב ספר תורה לשם עבודה זרה. ויש אומרים אפילו נמצא ביד גוי יגנו ולא יקראו בו מחשש שמא כתבו.

אם הוחזק באותו זמן או באותה מדינה שבזו גוים ספרי ישראל, תולין שאותן ספרים שלהם היו וקורין בהם.

ובימינו שידוע שאין הגוים יודעין לכתוב, אפילו בס"ת שנמצא בידן, לכו"ע כשרה שתולין אנו שהגוי בזו אותה⁸⁰.

י"א⁸¹ שספרי קודש אם הדפיסום המינים והאפיקורסים המדפיסים את התנ"ך ושאר ספריהם וקונטרסיהם עם האמונות הטפילות אשר בדו מליבם, או בדברי כפירה ולעג על קדשי ישראל צריכים לבערם מהבית, וכעבודה זרה. וי"א⁸² שאין לבערם אלא ייגנזו.

⁸⁰ ש"ך יו"ד שם ד ומ"ב שם טז

⁸¹ במ"ז יורה דעה סימן רע"א ס"ק ח כתב ושוב ראיתי בתשובת שאלות למה"ר בנימין ז"ל שכתב ג"כ שמעשה הדפוס הוא קודש ככתב ... אבל לענין קדושת הספרים כל המיקל עתיד ליתן את הדין. א"כ הדפסה הרי היא ככתיבה וממילא יישרף אך עיין פתחי תשובה שבספר בני חיי מחלוקת החכמים לענין אם מותר לקרות בחומשים מודפסים ובסידורי תפלות הנדפסים ע"י עובד כוכבים. ועיין שו"ת אנרות משה יורה דעה חלק ב סימן קלז הנידון הוא משום דספרים הנדפסים הרי המדפיס אינו יודע כלל מה הוא כותב בהדפסתו ואין להחשיב זה לכתובת מין אלא הוא כנכתב ממילא בלא כוונה כלל. אבל מ"מ כיון שבצד אחד מזה כתובים הפסוקים והשמות ובצד השני כתובים דברי מינות נמצא שהוא בזיון היותר גדול להפסוקים והשמות להיות כתובים שם, ואף אם יגנו אותם הרי יהיו נכתבים במקום חרוף וגדוף לכן צריך לשרוף כל הספר שלהם אף שישרפו ממילא גם הפסוקים והשמות דהרי נמצא שהשרפה אדרבה הוא כבוד להשמות שנכתבו שם שיסולק הבזיון. ומטעם זה צריך לשרוף פירושי הרשעים על תנ"ך שנמצא שם פירושים של כפירה בדברי חז"ל, ואף אם נמצא שם גם פירושים טובים טוב שישרפו שאין ללמוד מרשעים אף דבר טוב ... ובפרט כשאין ידוע באיזה מקום הם פירושים הטובים וצריך לקרותם כדי למוצאם שאסור דהרי ממילא יעיין גם בדברי הכפירה שאסור ולכן צריך לשרוף כל הספר. ובאם נדפסו פירושי הרשעים יחד עם התנ"ך כיון שאפשר לחתוך את התנ"ך שלמעלה ולגנוז צריך לעשות כן

⁸² במשנה ברורה סימן רפ"ד ס"ק א כתב מ"מ דעת המ"א דצריך לקרות ההפטרות מתוך נביא שלם הנדפס ולא מתוך הפטרות לבד הנדפסת בחומש וכתב שם בשער הציון ס"ק א ובתנ"ך הידועים הנדפסין על ידי המינים, מוטב יותר שיקרא ההפטרות בחומש ולא בם. משמע שאינו צריך לשרוף. ועיין שו"ת מהר"ם שיק אורה חיים סימן סו שנשאל על ספר תנ"ך שהדפיסו המיסיאנערין וכתב ולפענ"ד נראה בעוה"י דאסור לשרוף ... זה פשיטא לן דספרי אפיקורסים שכתוב בהם דעותיהם הנפסדות, לכולי עלמא מצוה לאבדם ... כתב בספר בני יונה [סימן רע"א ס"ק ה' וסימן רפ"א שם] עוד היתר, דהדפוס מעשה קוף בעלמא הוא.... אמנם כל הנ"ל אם הם עצמם המדפיסים, אבל לפי הנראה אין כת הרשעים ההם מדפיסים בעצמם, אלא הם הבעלי דברים, ובעלי הדפוס אחרים הם, והפועלים בעבידתיהו טרידי ואינם מכוונים לשם עבודה זרה. ובוודאי בעל נפש ירחיק מהם ... ולפי המבואר, ספרי תנ"ך שביארו ותירגמו החדשים שיש בהם חשש כפירה, אם אמנם שאין לקרות בביאורים ותרגומים ההם, אבל המקרא ופרש"י והמפרשים הראשונים אין לאבד. וכן עיין שו"ת אנרות משה יורה דעה חלק ב סימן קלז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תפילין שכתבן אפיקורס⁸³ יישרפו עם אזכרותיהם, שאומרים אנו ודאי לשם ע"ז כתבן⁸⁴, ויש אומרים יגזו שמא לשם שמים כתבן, ואין לנו לשורפן חנם רק לגונזן⁸⁵. והעיקר כדעה ראשונה⁸⁶.

נמצאו ביד אפיקורס⁸⁷ ואין ידוע מי כתבן, לכולי עלמא יגזו ולא ישרפו מספק, שמא לא כתבן כלל אלא מיד ישראל באו לידו, ונמצא כשורף עובר על לאו לא תעשון בן הנזכר. מ"מ פסולין הן מספק ויגזו שמא הוא כתבן. ופסולים כדלהלן.

נמצאו ביד גוי ואין ידוע מי כתבן⁸⁸, תולין להקל וכשרים, ויכול אפילו לברך עליהם, מכיון שסתם גוי אינו כותב תפילין לעצמו דלמה הם לו, ואין בקיאין לכתוב, ותולין שמיד ישראל באו לידו⁸⁹. אולם המחמיר שלא להניח תפילין שקנה מיד נכרי במקום שיש לו תפילין אחרים, תבוא עליו ברכה⁹⁰.

אולם בימינו כשמוצאים בגניזה ובכל מקום שהוא ספרי תורה או תפילין ומזוזות, ובעליהם אינם ידועים, ואין עליהם מסורת כי השתמשו בהם אנשים כשרים, בסתמא יש ליהדר מלצאת בהם ידי חובה אלא אם כן השערת מומחים בעניני סת"ם שניכר שנעשו ע"י סופר מומחה וירא שמים⁹¹.

י. ס"ת תפילין ומזוזות שכתבן (מין) ומסור עובד כוכבים ועבד אשה וקטן וכותי וישראל מומר פסולין שנאמר

⁸³ שו"ע ונו"כ או"ח לט ד

⁸⁴ מ"ב שם יג

⁸⁵ ואף על גב דבספר תורה קיי"ל לכו"ע תשרף, שאני ספר תורה דודאי לעצמו כתבה ללמוד בה, ודאי דלשם ע"ז כתבה, אבל תפילין הוא אינו מניחן, שאין דרך אפיקורס להניח תפילין, ולמוכרן לישראל כתבן, ושמא שלא לשם ע"ז כתבן. לבוש שם ומ"ב יד

⁸⁶ שדעת המחבר לפסוק כדעה א' לכן כתבו בסתמא, וכן דעת הט"ז והפרישה והגר"א בביאורו, וכ"כ בשו"ע הרב שם ד

⁸⁷ שו"ע ונו"כ שם ה

⁸⁸ שו"ע ונו"כ שם ו

⁸⁹ ולא דמי לציצית דאמרינן לעיל סימן כ' סעיף א' שאם לקחן מגוי שאינו תגר שפסולה, שאני ציצית שהרי אפשר שהגוי טוואן ועשאן לצרכו לתפור בהן וכה"ג, ואח"כ עשאן במלית זה למוכרו לישראל: * הג"ה ועיין לעיל סימן י"א סעיף ב': מה שאין שייך בן גבי תפילין שאין דרכו לכתבן לצורכו כלל: * הג"ה וכן לא דמי לספר תורה דאמרינן בעטרת זהב סימן רפ"א סעיף א' אם נמצאת ביד גוי תגנו, דשאני ספר תורה דלפעמים גם הגוי כותבה לעצמו להתלמד בה, ויש לחוש שמא הוא כתבה, אבל תפילין אין דרך הגוי לכותבה לעצמו כלל, לכך תולין להקל. וכן לא דמי גוי לאפיקורס לענין נמצאו בידו, דשאני אפיקורס דדרכו לכתוב איכא למיחש שמא כתבה הוא עצמו, אבל גוי לא שכיח שיכתוב, ואפילו אי משתכח מאן דידע לכתוב לא חיישינן לה כיון שאין לגוי צורך בהם, אבל גבי ספר תורה חיישינן דלמא איכא מאן דידע לכתוב וכתבה לעצמו להתלמד בה. לבוש שם

⁹⁰ כתב סופר או"ח ה, ועיין בשו"ת שואל ומשיב (מהדורה קמא ח"א סימן קמג) שהאריך בענין זה.

⁹¹ עיין בשו"ת משנ"ה ח"ד סי' ד' ור"ה סי' ו' ור"ה סי' י"א שמצוי שמניחים תפילין כשרים ומחודרים בגניזה מאנשים ששבקי חיי והיורשים אינם מעוניינים בהם, והכל לפי הענין ודעת המומחים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וקשרתם וכתבתם כל שיטתו בקשירה ישנו בכתיבה וכל

שאינו בקשירה אינו בכתיבה

ספרי תורה תפילין⁹² ומזוזות⁹³ שכתבן עבד או אשה⁹⁴ או קטן⁹⁵ אפילו הגיע לחינוך⁹⁶ פסולין, וכן אם כתבן גוי פסולין. וטעמא משום דהוקש כתיבה לקשירה, דכתיב (דברים פרק ו פסוק ח – ט) וקשרתם וגו', וכתבתם וגו', ואמרו רז"ל כל שיטתו בקשירה ישנו בכתיבה, וכל שאינו מצווה⁹⁷ מן התורה על הקשירה כגון אלו אינן בכתיבה, שגם קטן אפילו הגיע לחינוך אינו מצווה מן התורה אלא מדרבנן.

וכן אם כתבן ישראל משומד או מומר לעבודת כוכבים, אפילו פעם אחת⁹⁸ ואפילו לתיאבון⁹⁹, או מסור וכן אם הוא מומר לחלל שבת בפרהסיא¹⁰⁰ פסולין¹⁰¹, שאלו אינן מאמינין במצותן ואיך יכתבום לשמן, שגם המסור נקרא מין שאינו מאמין בתורה, שהרי פרק עול ואין יראת אלהים לנגד עיניו, וכל שאינו מאמין הרי ממילא אינו בקשירה, שהרי אינו חושב על הקשירה למצוה, וכל שאינו בקשירה אינו בכתיבה.

⁹² שו"ע ונו"כ או"ח ל"א

⁹³ מ"ב שם א, ועיין בשאנת אריה סי' לה. שכיון שהציווי 'וכתבתם' נאמר לגבי מזוזה, וע"ז דרשו 'כל שאינו בקשירה אינו בכתיבה' היינו שכל מי שאינו חייב בתפילין פסול גם לכתיבת מזוזה. ומעתה למדים גם לענין ספר תורה, שכמו שאשה פסולה לכתיבת מזוזה הוא הדין שפסולה לכתיבת ס"ת. (אף שישל שאשה חייבת בכתיבת ס"ת, שהרי גם היא חייבת בתלמוד תורה בדינים הנוהגים בהן, וגם אין הכרח שמצות כתיבת ס"ת תלוי במצות תלמוד תורה. ועיין בזה במנחת חינוך (מצוה תריג אות ט) ובשו"ת בית הלוי (ח"א סימן ו).

⁹⁴ ביצועות מלכו הלכות תפילין ומזוזה פ"ה ה"י כתב שאשה אף על פי שהיבת במזוזה, מ"מ אין לה לקבוע את המזוזה בעצמה, כמו שהיא פסולה בכתיבת המזוזה. אולם בדברי נחמיה יו"ד שאלה כב עמ' נט, א כתב שאשה כשרה לקבוע מזוזה. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי. ח"ב סימן קנח אות ג.

⁹⁵ וכיון דילפינן מקרא בעינן שיהא דוקא גדול ממש דהיינו שהביא ב"ש אחר שהוא בן י"ג שנה אבל אם ספק לנו אם הביא ב"ש פסול לכתוב אם לא שנתמלא זקנו דהיינו שיש ריבוי שער בזקנו אף שהם קטנים מאד [סמ"ע בח"מ סימן ל"ה] או שעברו רוב שנותיו או שנולדו בו סימני סריס. ויש לגעור בסופרים שמניחין לנערים לכתוב תפילין ואין מדקדקין אם הביאו סימני גדלות או לא. מ"ב שם ג

⁹⁶ באמת אפילו גדול לא כל זמן שלא ידעינן שהביא ב"ש אך לענין גדול אם אח"כ בדקוהו ומצאנו שיש לו ב"ש תלינן שהיה לו ג"כ בעת הכתיבה [ח"מ סימן ל"ה] משא"כ בקטן דאינו מועיל או שערות. מ"ב שם ד

⁹⁷ ומי שנקטעה ידו השמאלית אף על פי שאינו בקשירה יכול לכתוב תפילין דגברא בר חיובא הוא אלא פומא הוא דכאיב ליה. מ"ב שם ט

⁹⁸ שמייירי שאינו אדוק בה דאל"ה ה"ל אפיקורס וצריך שריפה. ביאור הלכה שם א ד"ה או מומר

⁹⁹ מ"ב שם ז

¹⁰⁰ מ"ב שם ו

¹⁰¹ כתב הערך השלחן אות ד שהיינו שא"א לצאת בהם יד"ח תפילין, אבל אין צריך לגנוזם ויכול לקרות בהם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואם הוא מומר¹⁰² לשאר עבירות קי"ל דמומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה כולה, לבד אם הוא עושה להכעיס כלומר שכשיש לפניו דבר האסור ודבר המותר, לוקח את האסור ומניח את המותר¹⁰³, בזה אפילו לדבר אחד פסול שדינו כגוי. ויש מחמירין יותר¹⁰⁴ דצריך גניזה.

אולם אם הוא מומר לתפילין שאינו מניח תפילין¹⁰⁵, אפילו אם אינו עושה זה להכעיס, פסול מכיון שאיננו בר קשירה, אך אם אינו מניח לתיאבון כגון שהלך אחר עסקיו, ולכן לא הניח עדיין הוא בכלל בר קשירה.

וכ"ז הוא לענין דיעבד אבל לכתחלה יש להחמיר שלא להניח לאיש כזה לכתוב סת"ם כי יש מחמירין אפילו במומר לתיאבון ואפילו באחרים עומדין ע"ג ואומרין לו שיכתוב לשמה. ואפילו הוא מומר לחלל שבת בפרהסיא באיסור דרבנן כגון מוקצה והוצאה לכתחלה יש להחמיר עכ"פ לכתחלה שלא להניחו לכתוב סת"ם ואפילו בדיעבד צ"ע.

וכל הפסול¹⁰⁶ לכתבן פסול בכל תיקון עשייתן¹⁰⁷, שהרי על כרחך פסול הוא בעשיית השי"ן שבבתים שגם זו נקראת כתיבה ובכלל כתיבה הוא, וכיון שהוא פסול במקצת עשייה פסול בכל העשייה.

¹⁰² מ"ב שם ו

¹⁰³ אבל אם אינו מקפיד לברור ההיתר והוא לוקח מן הבא בידו או היתר או איסור עדיין אינו בכלל מומר להכעיס ורק לגבי שחיטה פסק הרמ"א ביו"ד סימן ב' ס"ה בהג"ה דנחשב כלהכעיס משום דתו אינו בר זביחה ביאור הלכה שם ד"ה או מומר, ועיין בחזון איש יו"ד סי' ב סק"כ. חולק על דברי המשנה ברורה, וכתב שאף בלוקח מן הבא בידו נחשב למומר להכעיס.

¹⁰⁴ הוא דעת התוספות הביאם המג"א דסוברים דלענין כתיבת סת"ם חמור מלשאר דברים וגם הפמ"ג בפתחה בס"י ל"ב כתב דבמומר לתיאבון יש לעינא ביה טובא ע"ש. ובפרט אם הוא מומר לתפילין לתיאבון נ"ל דבאיש כזה עכ"פ צריך שידעו בו שיודע הלכות כתיבות סת"ם לענין חק תוכות וכדומה וכמו בשם לענין שחיטה דדוקא אם ידעו בו שיודע ה"ש וכדאיתא ביו"ד שם דבאיש כזה לא אמרינן ביה רוב מצויין מומחין הן. ודע עוד דנראה פשוט דאם הוא מומר לתפלה אחת ש"ר או ש"י נ"כ תו לא הוי בכלל בר קשירה דהרי כתיב בקרא אחד וקשרתם וגו' והיו למוטפות וגו' ואיתקש לזכותבתם. ביאור הלכה שם

¹⁰⁵ דע עוד דכל אלו פסולים דחשבינן להכעיס או לעבו"ג או חילול שבת בפרהסיא פסק שם בש"ך ביו"ד דאפילו בפ"א פסול אם לא עשה תשובה ולכאורה ה"ה בענינינו באם אינו חושש למצות תפילין ואין להביא וצ"ע.

¹⁰⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁰⁷ ודוקא שעושה מעשה בגוף התפילין כגון חיפוי הבתים ותפירתן וכ"ש עשיית השי"ן בעור הבתים או להגיה איזה אות דעתה הוא פסול וע"י הגהתו יוכשר דזה הוא כתיבה ממש אבל עיבוד הקלף איננו בכלל זה וכשר ע"י עו"ג וכ"ש ע"י אשה רק דבעו"ג בעינן שיהיה ישראל עו"ג ויראה שיהיה לשמה וכדלעיל בסימן ל"ב ס"ט וה"ה בקטן. והשחרת הבתים והרצועות עיין בסימן ל"ג שהשו"ע כתב שטוב שישחיר ישראל את הרצועות לשמן, ולא נכרי, ומשמע שאמנם בדיעבד כשר אף אם לא הושחרו הרצועות לשמה, או שהושחרו ע"י נכרי, והרמ"א שם חלק על המחבר שאפילו בדיעבד פסול אם לא הושחרו הרצועות לשמן. ובמשנ"ב שם כתב שאף לדעת הרמ"א מ"מ מותר להשחיר הרצועות על ידי אשה, כיון שהיא יודעת לעשות לשמה כמו איש, אבל על ידי נכרי וקטן אסור אלא אם גדול עומד על גבן. וגרירת דבק שבין אות לאות לכתחלה יש לזוהר שלא לעשות על ידם ובדיעבד אין להחמיר דגרירה לא מיקרי כתיבה ועיין היטב לעיל בסימן ל"ב סק"פ. וכ"ז בתפילין דבעינן כסדרן אבל בס"ת אם אפשר לגרור צדדי האותיות במקום שנעו ולחזור ולכתוב יעשה דזה מיקרי לכתחלה. מ"ב שם י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

וכל שהוא פסול הרי זה אפי' גדול עומד על גבו ורואהו שיהיו לשמן¹⁰⁸.

ולפיכך יש לדקדק¹⁰⁹ בסיום כתיבת ספר תורה שמכבדים את המשתתפים בכתיבת האותיות, שיהיו המכובדים אנשים כשרים שומרי מצוות, וילמדום לכתוב לשמה, ואם האות כתובה אלא חלולה, אפשר להכשיר בדיעבד גם אם מילאה מחלל שבת, אבל ראוי לעבור עליו בקולמוס או לגרר האות ולכתבו שוב.

יא. ציפן זהב או שטלה עליהן עור בהמה טמאה פסולות עור בהמה טהורה נשרות

בתי תפילין שציפן בזהב¹¹⁰, הלכה למשה מסיני שפסולה. וכן אם עשאן מעור בהמה טמאה, פסולה, שאינה מן המותר בפוך וכן אם עשה עור מתחלה מבהמה טהורה, ואח"כ ציפה על אותו עור מבהמה טמאה אפ"ה פסולים, ואפילו חתך במקום השיניין¹¹¹ שהשיין נראה¹¹².

ודוקא כשהם מחוברים בקביעות לבתים, אבל הקופסא שנוהגים לשים על גבי התפילין של יד כדי שלא יתקלקל הריבוע, כתב הערוך השולחן¹¹³ שאינה בכלל דין זה, כיון שאינה מחוברת, אלא שכתב שאין נאה לעשות כן, וכתב שנכון שעל כל פנים בעת התפילה יסירנה. ויש סוברים שצריך להסירה לפחות בעת הברכה כדי שלא תהיה שם בקביעות ותחשב לציפוי, וכן היה נוהג החזו"א¹¹⁴.

ולפיכך השחרות¹¹⁵ שמשחירים הבתים טוב יותר שיהיה בצבע שחור שאין בו ממש כלל, והתפילין יהיו שחורים רק בחזותא בעלמא ומ"מ המשחירין במין לאק שא"א לקלפן, אף על פי שיכולין להסיר מן הקלף ע"י פירורין דקין אין להחמיר בדיעבד¹¹⁶, אכן מה שחדשו סופרי זמנינו שמשחירין בטיחה שיכולין לקלף בשלימות מכל צד מן התפילין, יצורתו כמו נייר שחור זהו פסול.

¹⁰⁸ מ"ב שם ח

¹⁰⁹ עיין בזה במשנת הסופר סי' א' סעי' ב', שו"ת בצל החכמה ח"ד סי' נ"א, תשובות והנהגות ח"ד סי' רל"ח.

¹¹⁰ שו"ע ונו"כ או"ח לב מח

¹¹¹ מ"ב שם רכא

¹¹² אך עור כשר ע"ג עור כשר ושיין נראה כשר אף על פי שאין בית רואה אויר כיון שהשיין נראה ולפי"כ כ"ש אותן שעושיין צבע עב שמצהיב תפילין דאין לחוש וגם השיין נראה היטב. ביאור הלכה שם ד"ה ציפה מהפמ"ג

¹¹³ סעי' פח

¹¹⁴ דינים והנהגות מהחזו"א (פ"ג ס"ח).

¹¹⁵ מ"ב שם קפה

¹¹⁶ ועיין במה שכ' בסעיף מ"ח בבה"ל בשם הפמ"ג שדעתו נ"כ דאין להחמיר בזה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אך אין מניעה למרוח לאק או שמן¹¹⁷ כדי להצליל את העור, שכיון שהוא שקוף וצלול בטל הוא לבית, וכן מותר להשתמש בחומר סינטטי שנבלע לגמרי בתוך העור כדי לחזקו, כפי שרגילים לעשות בפינות הבתים, ואין בכל אלו גם משום חציצה, וגם כשעושה זאת בתחתית הבית.

יב. בגר שחזר לסורו לסורו... משום יראה

גר שנתגייר¹¹⁸, וחזר לדתו מחמת יראה שלא יהרגוהו, וכן הוא הדין בישראל¹¹⁹ שהמיר את דתו מחמת אונס, ואינו יכול לחזור בו, מפני שירא על נפשו אף שבאמת היה להם למסור נפש על אמונת ה', מ"מ לא יצא מכלל ישראל עי"ז כיון שהיה באונס¹²⁰, נשאר בכשרותו, שהרי מחמת יראה עשה כן, ודעתו לשמים וכשר לכתוב סת"ם.

אולם אין להקל בזה¹²¹ אפי' אם בצינעא הוא שומר את התורה רק שבהנחת תפילין הוא מתעצל דהלא עכ"פ אינו בקשירה, וכ"ש אם הוא מומר לכל התורה כולה, אם לא שמחמת פחד שלא יהרגוהו הוא ירא לקיים את התורה אפילו בצינעא.

יג. לא אנעי לי לזלזולינהו באפה כוליי האי

כבר התבאר לעיל שלמרות שחייב¹²² לעסוק ולשאת ולתת עם הגוי לפדות ספר תורה ולנסות להורידו במחירו ולא יסלק עצמו הישראל תיכף ממנו אלא אם עומד על דבריו או מניחן בידו¹²³. אולם אסור לומר לגוי שיתנם בזול יותר מדאי שמא ירגז הגוי וינהג בהם מנהג בזיון.

יד. המוציא את אשתו משום שם רע... משום נדר לא יחזיר

¹¹⁷ הליכות שלמה (פ"ד הערה מד) בשם הגרש"ז אויערבאך, שו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' יד, ח"ח סי' ד) וכמו שכתב בשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי' רפח) שכשם שכל לנאותו אינו חוצץ, הוא הדין מה שעשוי לשומר.

¹¹⁸ שו"ע ונו"כ או"ח למ"ג

¹¹⁹ עולת תמיד אות ו וכ"כ בחת"ס כאן ד"ה בגר

¹²⁰ מ"ב יא

¹²¹ עיין במגן אברהם כתב שדברי השו"ע הם כדעת הרא"ש שגר שחזר לדתו מחמת יראה כשר לכתוב תפילין, אבל הרי"ף והרמב"ם השמיטו דין זה, משום ששמעע בגמרא שהוא פסול לכתוב תפילין, שהרי עכ"פ הוא אינו בכלל 'קשירה', כיון שהוא יכול להניח את התפילין בצינעא, ואינו מניחם, וכתב המג"א שאין להקל בזה. ובשו"ע הרב כתב 'גר שחזר לדתו מחמת יראה, וכותב תפילין לשמן, יש מכשירים ויש פוסלים מפני שאינו בקשירה שהרי אפשר לו להניח תפילין בצנעא ואינו מניח, ויש להחמיר כדבריהם בשל תורה.

¹²² מ"ב שם יח

¹²³ ט"ז יו"ד שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר במסכת יבמות דף כה. וכתובות דף עד: שהמוציא¹²⁴ את אשתו משום שם רע שיצא עליה, או מפני שהיא אילונית או מפני שהיא נדרנית שיאמר אי איפשי באשה נדרנית לא יחזיר, אפילו נמצאו דברים בדאים, או התיר חכם את נדרה אפילו הכי לא יחזיר.

ודוקא שאמר לה משום שם רע או משום אילונית או משום נדרנית אני מוציאך, וכפל דבריו לומר אילמלא השם רע או אילונית או נדר לא הייתי מוציאך, אבל אם לא כפל דבריו יכול להחזירה¹²⁵. ויש אומרים שאם אמר לה שמפני כך וכך אני מוציאך אף על פי שלא כפל דבריו אינו יכול להחזירה¹²⁶. ויש אומרים¹²⁷ שאפילו לא אמר לה כלל משום כך וכך אני מוציאך לא יחזיר. והעיקר כדעה האמצעית¹²⁸.

המוציא¹²⁹ את אשתו משום אחד מדברים הללו, אומרים לו – הוי יודע שאין אתה מחזירה לעולם. ואז אינו יכול להוציא לעז שלא התכוין באמת לגרשה, כיון שידע דאסורה לו ולא חש להמתין ולבדוק שפי' גילה דעתו שלא היתה חביבה לו¹³⁰.

¹²⁴ שו"ע ונו"כ שם י ג

¹²⁵ הטעם מפני שהששו חז"ל שמא יתגלה הדבר אח"כ שהשם רע שקר והנדר יש לו הפרה והיא אינה אילונית ובין כה תנשא לאחר ויוציא לעז על הגט שיאמר אלו הייתי יודע שכן הדבר לא הייתי מגרשה אפילו אם היו נותנים לי מאה מנה והגט היה בטעות ויוציא לעז על בניה מן השני שהם ממזרים ואף על גב דמעיקר הדין אין זה כלום דהא לא אמר לה על מנת שהשם רע אמת אני מגרשך או ע"מ שאין הפרה לנדרך או ע"מ שאתה אילונית [תוס' שם מ"ו א] ואף שיכול לומר שגלוי לכל שגלית דעתי דמשום זה אני מגרשה מ"מ הא קי"ל גילוי דעתא בנישא לאו מילתא היא כמ"ש בס"י קמ"א מ"מ בעניינים אלו חששו חז"ל ללעז הבנים כמ"ש בסעי' ג' לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמגרש את אשתו מפני דברים אלו אסור לו להחזירה עולמית וממילא שלא יהיה ביכולתו להוציא לעז שכל העולם רואים שבלב שלם גירשה שלא היה חפץ בה. אך אם לא כפל הדבר אין לעז שהרי קי"ל דבכל תנאי בעינן תנאי כפול ובדלא כפליה התנאי בטל והמעשה קיים כמו שיתבאר בס"י ל"ח אלמא דאפילו בתנאי גמור כי לא כפליה לית ביה מששא וכ"ש בדברים בעלמא כשאמר ולא כפליה אין זה כלום וליכא בזה לעז. ערוך השולחן אבן העזר סימן י סעיף ה'.

¹²⁶ דאע"ג דבעינן תנאי כפול מ"מ לענין הוצאת לעז כיון שהזכיר שמוציאה משום שם רע יוציא לעז אף אם לא יכפול הדברים ועוד דבעיקר הדין של תנאי כפול הרבה מהגאונים סוברים דלא חיישינן לה רק לחומרא [הגר"א] ולא לקולא כמ"ש בח"מ סי' ר"ז. שם

¹²⁷ הרמב"ם ז"ל בפ"י מגירושין שהחמיר עוד יותר בזה שאפילו לא אמר לה כלל משום שם רע אני מוציאך לא יחזיר דאיכא לעז והצריכוהו חז"ל בשם רע ובנדר לומר שמשום זה מוציאה כדי לייסרה שלא תהא רגיל בכך וב"ד אומרים לו דע שלא תחזיר לך עולמית וממילא גומר בלבו לגרשה בכל ענין ולמה אומרים לו כך כדי שלא יוציא לעז.

¹²⁸ ס' ישועות יעקב שכ' דבתשובת מהרמ"ב סי' ל"ד כתב דרוב הפוסקים הסכימו דסתמא מותר להחזירה וכן נכון לדינא עכ"ל. פ"ת שם ד

¹²⁹ שו"ע ונו"כ שם ו

¹³⁰ ונראה דלשטת רש"י בטעמא שאומרים לו הוי יודע דאז אינו יכול לומר אלו הייתי יודע שהדברים בדאים לא הייתי מגרשה כיון שידע שאסורה לו לחזור ולא חש להמתין ולבדוק גילה דעתו דלא היתה חביבה עליו ע"ש א"כ ודאי בעינן שיאמרו לו דבר זה בשעת הגט דאם לא יאמרו זה בשעת הגט הרי לא יצאנו מידי קלקול הבעל ויאמר שהיתה חביבה עליו. ולשיטת תוס' דהקלקול אינו מדינא אלא משום לעז שיוציא הבעל כדי

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

כל אלו שאמרו לא יחזיר¹³¹, אם עבר והחזירה קודם שנתקדשה לאחר לא יוציא, דכולי האי לא החמירו חכמים ז"ל. ואם הוציא, אם היו לו בנים משהחזירה מותר להחזירה אחר כך כדי שלא יוציאו לעז על הבנים שהיו לה אחר שהחזירה.

ואם היו עדי טומאה וקול שלא פסק וגירשה והחזירה, לשיטה הראשונה לעיל שאין חייב להוציאה לא תצא, אולם אם יש עדי טומאה תצא. אך לדין מוציאים מהבעל בעדי כיעור וקול שאינו פוסק מוציאים ג"כ כשחזר וכנס אותה בכניסה שניה, שדינו כמו בכניסה הראשונה.¹³²

ואם יש עדי כיעור בלבד או קול שאינו פוסק לבד לא יחזיר אותה לכתחלה, דהא מוציאים אותה מן הנטען¹³³.

להחזירה וכשיודע שאסור לחזור לא יוציא לעז בחנם ע"ש א"כ אין צריך הודעה זו בשעת הגט אלא ה"ה אחר הגט קודם שיוציא הלעז מודיעין אותו שידע שלא תחזור אליו. ומדברי הרמב"ם נראה דס"ל כפי' רש"י שכתב פ"י מגירושין (הי"ב) ז"ל לפיכך אומרים לו גמור בלבך לגרשה שלא תחזור לך עולמי' ע"ש. אבני מילואים.

¹³¹ שו"ע ונו"כ שם ה

¹³² ב"ש שם יא ד

¹³³ אף על גב בתשו' מורח"י סי' כ"ה משמע דמותר להחזיר בעדי כיעור י"ל דכ"כ לשיטות הרמב"ם דאין מוציאים מן הנטען בחד ריעות' אבל לדין אל יחזיר אותה לכתחלה. ב"ש שם